

Motywy filozoficzne w lekturach szkolnych: Nocny lot; Pinokio; Nowe szaty cesarza

W lekturach szkolnych, takich jak "*Nocny lot*" Antoine'a de Saint-Exupéry'ego, "*Pinokio*" Carla Collodiego i "*Nowe szaty cesarza*" Hansa Christiana Andersena, ukryte są liczne motywy filozoficzne, które, mimo że przedstawione w przystępnej formie, poruszają fundamentalne pytania dotyczące ludzkiego istnienia, moralności, prawdy i tożsamości. Te dzieła literackie, z pozoru skierowane do młodszych czytelników, niosą uniwersalne przesłania, które można analizować z perspektywy filozoficznej.

W powieści "*Nocny lot*" Saint-Exupéry, głównym motywem jest **egzystencjalizm**, czyli refleksja nad sensem ludzkiego życia i relacją człowieka z otaczającym go światem. Główny bohater, Rivière, dowódca linii lotniczej, musi zmagać się z decyzjami dotyczącymi lotów nocnych, które narażają życie pilotów. Jego postać, pełna odpowiedzialności i dylematów moralnych, staje przed pytaniem o sens ludzkiego poświęcenia i pracy. Rivière symbolizuje egzystencjalistyczne pytanie o to, w jaki sposób człowiek może odnaleźć sens w świecie, który jest niepewny, pełen ryzyka i w którym jednostka musi zmierzyć się z samotnością oraz śmiertelnością. Lotnicy, w szczególności postać Fabiena, są figurami człowieka rzucającego wyzwanie losowi, naturze i niepewności. W tle kryje się pytanie o to, co sprawia, że życie, nawet pełne niebezpieczeństw, jest warte przeżycia. Saint-Exupéry porusza w tym kontekście także temat **odpowiedzialności** – zarówno za siebie, jak i za innych – oraz jej etyczny wymiar, w którym wybory jednostki wpływają na los całej wspólnoty.

"*Pinokio*" Collodiego, z kolei, to klasyczna historia o drewnianej marionetce, która pragnie stać się prawdziwym chłopcem, co można analizować z perspektywy **filozofii moralnej i antropologii filozoficznej**. Podstawowym motywem jest tutaj kwestia **rozwoju moralnego** i dojrzenia. Pinokio, który początkowo jest nieodpowiedzialny i pełen wad, stopniowo uczy się, co oznacza być człowiekiem, a jego podróż to swoista inicjacja w świat wartości moralnych. Proces ten obejmuje doświadczenie kary i nagrody, zrozumienie skutków swoich działań oraz odkrycie, co to znaczy być odpowiedzialnym i empatycznym. Pinokio reprezentuje człowieka w procesie stawania się – nie jest jeszcze w pełni człowiekiem, ale dzięki swoim wyborom i nauce może się nim stać. W tle opowieści tkwi pytanie o **wolną wolę i moralną autonomię**: Pinokio stopniowo odkrywa, że ma możliwość dokonywania wyborów, które kształtują jego przyszłość. W tym sensie książka dotyczy także filozoficznej kwestii **tożsamości** – co decyduje o tym, kim jesteśmy? Czy Pinokio jest człowiekiem już na początku historii, czy staje się nim dopiero przez swoje doświadczenia?

"*Nowe szaty cesarza*" Andersena to opowieść, która, mimo swojej prostoty, porusza głębokie filozoficzne tematy związane z **prawdą, iluzją i społecznym konformizmem**. Historia cesarza, który zostaje oszukany przez dwóch oszustów oferujących mu niewidzialne szaty, obnaża ludzką skłonność do ulegania presji społecznej i niekwestionowania autorytetu. W tle opowieści znajduje się filozoficzna refleksja na temat **prawdy subiektywnej** oraz tego, jak łatwo społeczeństwa mogą poddać się manipulacji i złudzeniom. Zamiast kwestionować absurdalność sytuacji, wszyscy – zarówno cesarz, jak i jego poddani – wolą udawać, że widzą piękne szaty, ponieważ boją się wyjść poza narzucone im schematy myślenia. To ilustruje, jak silna jest potrzeba **społecznego dostosowania się** i jak wielkie znaczenie ma **presja społeczna** w kształtowaniu tego, co uważamy za prawdę. W tym kontekście Andersen dotyczy problemu **poznania** – jak jednostka może odróżnić prawdę od fałszu, gdy

otaczający świat tworzy kolektywne iluzje? Dziecko, które jako jedyne wskazuje na to, że cesarz jest nagi, staje się tutaj symbolem **niewinności**, szczerości oraz umiejętności widzenia rzeczy takimi, jakie są, bez ulegania społecznej manipulacji.

Każde z tych dzieł w różny sposób podejmuje refleksję nad naturą człowieka, jego relacją z otoczeniem oraz moralnymi i społecznymi dylematami. "*Nocny lot*" pokazuje człowieka w walce z losem i odpowiedzialnością, "*Pinokio*" ilustruje drogę ku dojrzałości i człowieczeństwu poprzez naukę o moralności, a "*Nowe szaty cesarza*" obnażają ludzką skłonność do iluzji i konformizmu, podkreślając wartość prawdy i odwagi cywilnej. Te trzy teksty, mimo że często odczytywane w kontekście literatury dziecięcej lub młodzieżowej, oferują uniwersalne filozoficzne przesłania, które mają głębokie znaczenie dla rozważań o ludzkiej naturze, odpowiedzialności, prawdzie i społecznej rzeczywistości.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem